

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
DÖVLƏT SİĞORTA KOMMERSİYA ŞİRKƏTİ

**FİZİKİ ŞƏXSLƏRƏ MƏXSUS HEYVANLARIN
SİĞORTASI QAYDALARI**

1. ÜMUMİ ƏSASLAR

1.1. Bu Qaydalar “Sığorta fəaliyyəti haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa, Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinə və digər qanunvericilik aktlarına uyğun hazırlanmaqla, fiziki şəxslərə məxsus kənd təsərrüfatı heyvanlarının sığortalanmasının qayda və şərtlərini müəyyən edir.

1.2. Bu Qaydalar əsasında sığorta müqaviləsi Azərbaycan Respublikası Dövlət Sığorta Kommersiya Şirkəti («Azərsığorta») tərəfindən bağlanır. Şirkətin Azərbaycan Respublikasının şəhər və rayonlarında fəaliyyət göstərən filialları Şirkətin adından sığorta müqavilələri bağlamaq hüququna malikdirlər.

2. SİĞORTANIN OBYEKTİ, SİĞORTA PREDMETİ VƏ SİĞORTA SİNFİ

2.1. Fiziki şəxslərin kənd təsərrüfatı heyvanları ilə bağlı əmlak mənafeləri sığortanın obyektidir.

Sığorta predmeti aşağıdakılardır:

2.1.1. 6 aylıqdan yuxarı yaşda iribuynuzlu heyvanlar;

2.1.2. 1 yaşdan yuxarı atlar, qoyunlar, keçilər və donuzlar.

2.2. Bu Qaydalarla müəyyən olunan sığorta növü kənd təsərrüfatı heyvanlarının sığortası sinfinə aiddir.

3. SİĞORTA MƏBLƏĞİ VƏ TARİFLƏRİ

3.1. Sığorta məbləğlərinin miqdarı yaş qrupları üzrə sığortacı ilə sığortalı arasında razılaşma əsasında müəyyən edilir.

3.2. Bu sığorta növü üzrə tariflər Sığortacı tərəfindən müəyyən olunur.

4. SİĞORTA RİSKLƏRİ

4.1. Bu sığorta qaydaları ilə heyvanların aşağıdakı hadisələr nəticəsində tələf olması və məcburiyyət qarşısında kəsilməsi, yaxud tələf edilməsi ilə bağlı zərərlərin ödənilməsinə təminat verilir:

4.1.1 Xəstəliklər;

4.1.2 yanğın;

4.1.3 partlayış;

4.1.4 ildırım vurma;

4.1.5 elektrik cərəyanının təsiri;

4.1.6 gün, yaxud isti vurma;

- 4.1.7 zəlzələ;
- 4.1.8 Daşqın;
- 4.1.9 Uçqun;
- 4.1.10 Fırtına;
- 4.1.11 Qasırğa;
- 4.1.12 Boran;
- 4.1.13 Dolu;
- 4.1.14 Donma;
- 4.1.15 suda boğulma;
- 4.1.16 vəhşi heyvanların hücumu;
- 4.1.17 zəhərli otlar, yaxud maddələr ilə qəflətən zəhərlənmə;
- 4.1.18 ilanların, yaxud zəhərli həşəratların sancması;
- 4.1.19 suda batma;
- 4.1.20 dərəyə düşmə;
- 4.1.21 nəqliyyat vasitələrinin altına düşmə və başqa travmatik zədələnmələr.

Bundan əlavə, heyvanların sığortası – onların bədbəxt hadisəyə uğraması ilə əlaqədar olaraq tələf olacağı labüd olduqda məcburiyyət qarşısında kəsilməsi, həmçinin epizootiyaya qarşı mübarizə üzrə tədbirlərin keçirilməsi, yaxud müalicəsi mümkün olmayan xəstəliyə tutulması və gələcəkdə istifadə edilməsinin mümkün olmaması ilə əlaqədar olaraq baytar xidməti mütəxəssisinin sərəncamı ilə məhv edilməsi, yaxud məcburiyyət qarşısında kəsilməsi, habelə heyvanların oğurlanması hallarında da aparılır.

Bu Qaydalarla, həmçinin, fiziki şəxslərə heyvanların oğurlanması nəticəsində vurulan zərərlərin ödənilməsinə təminat verilir. Heyvanların oğurlanması faktı müvafiq dövlət orqanları tərəfindən təsdiq edilməlidir.

5. SIĞORTA RİSKLƏRİNDƏN İSTİSNALAR VƏ MƏHDUDIYYƏTLƏR

Karantin müəyyən edilmiş yerlərdə həmin xəstəliyə tutulmayan (yoluxmayan) heyvanların sığortası istisna olmaqla sığorta müqaviləsi bağlanılmasına icazə verilmir. Həmçinin xəstə, arıq, doğuşdan qabaq, yaxud doğuşdan sonra yataq vəziyyətində olarsa, habelə heyvanların bruselloz, yaxud vərəm xəstəliyindən axırncı müainəsi ilə müsbət reaksiya müəyyən edilmişdirsə sığorta müqaviləsi bağlanıla bilməz.

Bu bənddə göstərilənlər əvvəlki müqavilənin qüvvədə olduğu müddət qurtarana kimi yeni müddət üçün sığorta müqaviləsi bağlanması hallarına aid edilmir.

6. SIĞORTA MÜQAVİLƏLƏRİ

6.1. Sığorta müqaviləsi bir il müddətinə, sığortalanacaq heyvana (heyvanlara) baxılmaqla bağlanılır.

6.2. Heyvanların sığorta müqavilələri fiziki şəxslərlə onların şifarişi, yaxud yazılı ərizələrinə əsasən bağlanılır.

6.3. Müqavilə bu qaydanın 2-ci bəndində göstərilən yaşa çatmış, təsərrüfatdakı eyni növdən olan bütün sağlam heyvanların sığorta olunması şərtləri ilə bağlanılır. Bununla belə növləri və yaş qrupları, rəngləri eyni olan heyvanlar bərabər sığorta məbləğində sığorta edilməlidirlər.

6.4. Sığorta müqaviləsi – sığorta haqqının nagd qaydada rayon filialının nümayəndəsinə, yaxud nagdsız hesablaşma yolu ilə sığortalının işlədiyi təşkilatın mühasibatlığı vasitəsi ilə ödəməklə bağlanıla bilər.

Sığortalı müqaviləni bağlamaqla eyni vaxtda sığorta haqqını nagd qaydada ödəyir.

Sığortalının iş yeri üzrə təşkilatın mühasibatlığı vasitəsilə nagdsız hesablaşma yolu ilə sığorta haqqının ödənilməsi ona çatması əmək haqqından sığorta haqqının tutulub dövlət sığorta filialının hesabına köçürülməsi barədə müəyyən olunmuş formada onun yazılı tapşırığı əsasında aparılır. Sığortalı belə tapşırığı işlədiyi təşkilatın mühasibatlığına çatdırmaq üçün rayon filialının nümayəndəsinə verir.

Bundan əlavə, sığortalının işlədiyi təşkilatın vəsaiti hesabına da heyvanların könüllü sığorta müqaviləsi bağlanıla bilər.

6.5. Müqavilə bağlamış şəxsə müəyyən olunmuş forma blankda – sığorta haqqı nagd qaydada ödənildikdə müqavilə bağlanmış vaxtda, nagdsız hesablaşma yolu ilə ödənildikdə isə sığorta haqqının rayon filialının hesabına daxil olduğu gündən 15 gün müddətində sığorta şəhadətnaməsi verilir (1№-li əlavə).

6.6. Sığortaçı sığorta müqaviləsi bağlayana kimi heyvanların sağlamlığına görə sığortalana biləcəyini, həmçinin bu yerlərə karantin müəyyən edilib – edilmədiyini şəxsən yoxlama yolu ilə müəyyən etməlidir.

6.7. Sığorta müqaviləsi – sığorta haqqı nəqd qaydada ödənildikdə sığorta haqqının ödənilməsi günün sonrakı növbəti gündən, nagdsız hesablaşma yolu ilə ödənildikdə isə sığortalının işlədiyi təşkilatda əmək haqqından tutulmuş, yaxud təşkilatın vəsaiti hesabına ödənilən sığorta haqqının rayon filialının hesabına daxil olduğu gündən qüvvəyə minir.

Sığortalı sığorta haqqını iki müddətə – haqqın 50%-i müqavilə bağlayarkən, 50%-i isə sığorta müqaviləsi qüvvəyə mindikdən sonra 4 aydan gec olmayaraq ödəyə bilər. Bununla belə, nagdsız hesablaşma yolu ilə haqqın iki müddətə ödənilməsi bu qaydanın 6.4. bəndində nəzərdə tutulmuş qaydada sığorta haqqının birinci və ikinci yarısının köçürülməsi haqqında sığortalının ayrıca tapşırıqları ilə rəsmiyyətə salınır.

Sığorta haqqının ikinci yarısının ödənilməsinə dair sığortalıya sığorta haqqı nagd qaydada ödənildikdə – onun ödənilməsi ilə eyni vaxtda, nagdsız hesablaşma yolu ilə ödənildikdə isə sığorta filialının hesabına daxil olduğu vaxtdan 15 gün müddətində müəyyən olunmuş formada qəbz verilir.

Sığorta haqqının ikinci yarısı göstərilən müddətə (ödənilməməsinin səbəbindən asılı olmayaraq) ödənilməmişdirsə, müqavilənin qüvvədə olma müddəti 4 aydan sonra müqavilənin qüvvəyə mindiyi gündən əvvəlki gün qurtarır.

Sığortaya yeni qəbul edilən heyvanlar təbii fəlakətdən və bədbəxt hadisələrdən tələf olduqda müqavilənin qüvvəyə mindiyi vaxtdan, xəstəlikdən tələf olduqda isə müqavilənin qüvvəyə mindiyi vaxtdan 10 gün sonra sığortaçının sığorta ödənişi vermək məsuliyyəti başlanır.

Müqavilə qüvvəyə minənə kimi sığorta olunmuş heyvanlar tələf olarsa, onun üçün alınmış sığorta haqqı sığorta etdirənə qaytarılır.

Müqavilənin qüvvəsi bir ildən sonra müqavilənin qüvvəyə mindiyi tarixdən əvvəlki gün başa çatdıqdan sonra qurtarır.

Sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu müddətdə sığorta olunmuş heyvanlar təsərrüfatdan çıxdığı halda, onlar üçün alınmış sığorta haqqı sığorta etdirənə qaytarılmır və həmin heyvanlar başqa təsərrüfatda tələf olduqda sığorta ödənişi də verilmir.

6.8. Əvvəlki müqavilənin qüvvədə olduğu müddət qurtarana kimi heyvanlar yeni müddətə sığorta olunduqda (bərpa olunduqda) yeni müqavilə əvvəlki müqavilənin qüvvədə olduğu müddət qurtardığı vaxtdan qüvvəyə minir. Həmin vaxtdan heyvanlar təbii fəlakətdən və bədbəxt hadisələrdən, habelə xəstəliklərdən tələf olduqda dövlət sığorta orqanlarının sığorta ödənişi vermək məsuliyyəti başlanır.

Əgər qoyun, keçi və donuzlara yeni müddətə sığorta müqaviləsi bağlanarkən (bərpa edilərkən) həmin növ heyvanların baş sayı əvvəlki müqavilə üzrə sığorta olunmuş heyvanların baş sayından artıq olarsa, belə halda bu müqavilə üzrə sığorta olunmuş bütün heyvanlar üçün dövlət sığorta orqanlarının sığorta ödənişi vermək məsuliyyəti müqavilənin qüvvədə olduğu müddət qurtardıqdan sonra başlanır.

Sığortaya yeni qəbul edilən başqa növ heyvanlara (iribuynuzlu mal-qara və atlar) ayrı müqavilə bağlanılır.

6.9. Üç ildən az olmamaqla eyni növ heyvanları fasiləsiz olaraq sığorta etdirilmiş şəxslərə yeni müqavilə bağlamaq üçün bir aylıq imtiyazlı müddət verilir.

Yeni müqavilə əvvəlki müqavilənin qüvvədə olduğu müddət qurtardığı vaxtdan rəsmiləşdirilir və sığorta haqqı hesablanır. Bununla belə yeni müqavilə bağlanana kimi göstərilən bir ay müddətində heyvan tələf olarsa, yaxud bu qaydaların 4.1. bəndində göstərilən hadisələr nəticəsində məcburiyyət qarşısında kəsilərsə, yaxud məhv edilərsə belə halda sığorta ödənişi qüvvədə olmuş əvvəlki müqavilə üzrə müəyyən edilmiş sığorta məbləğindən asılı olaraq verilir. Hesablanmış sığorta haqqı ödəniş məbləğindən tutulur.

6.10. Müqavilənin qüvvədə olduğu dövrdə təsərrüfatdan çıxmış heyvanın əvəzinə həmin növdən başqa heyvan daxil olmuşsa, yaxud təsərrüfatda olan heyvan sığorta yaşına çatmışsa və həmin heyvan sığorta oluna bilərsə, onda bu heyvan təsərrüfatdan çıxmış heyvanın sığorta məbləği müqabilində sığortalanmış hesab olunur, lakin onun sığorta məbləği həmin heyvanın növ və yaş qrupu üçün müəyyən olunmuş sığorta məbləğindən yuxarı olmamalıdır.

6.11. Sığorta şəhadətnaməsi itirildiyi halda, müqavilə bağlamış sığortaçı sığorta etdirənin yazılı ərizəsi əsasında ona itirilmiş sığorta şəhadətnaməsinin dublikatını verir.

7. SİĞORTAÇININ HÜQUQ VƏ VƏZİFƏLƏRİ

7.1. Əmlaka baxış keçirib onu qiymətləndirmək və ya bu işi qiymətləndiriciyə həvalə etmək;

7.2. Sığorta hadisəsi nəticəsində dəyən zərər məbləğini qanunvericiliyə uyğun olaraq müəyyən etmək;

7.3. Əgər sığorta olunmuş əmlaka ziyan üçüncü şəxsin (sığorta etdirənin özü olmayan) təqsiri üzündən dəymişdirsə, onda sığorta ödənişi vermiş sığortaçı (təqsirkara qarşı) subroqasiya hüququndan istifadə etməklə zərər məbləğini tələb edə bilər.

7.4. Sığortalını qaydaların şərtləri ilə tanış etmək;

7.5. Sığorta haqqı daxil olduqdan sonra sığortalıya sığorta şəhadətnaməsi vermək;

7.6. Dəymiş zərəri müəyyən edir və sığorta ödənişinin verilməsini təmin etmək;

7.7. Qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş digər hüquq və vəzifələr.

8. SİĞORTALININ HÜQUQ VƏ VƏZİFƏLƏRİ

8.1. Sığorta qaydaları ilə tanış olmaq;

8.2. Sığorta hadisəsi baş verdikdə sığorta ödənişini tələb etmək;

8.3. Hesablanmış sığorta haqqını müəyyən olunmuş müddətdə ödəmək;

8.4. Sığorta hadisəsi barədə 3 gün müddətində məlumat vermək;

8.5. Sığorta ödənişi ilə əlaqədar tələb olunan sənədləri təqdim etmək;

8.6. Zərərin qarşısının alınması üçün zəruri tədbirlər görmək;

8.7. Tələf olmuş heyvanların cəsədlərini sığortaçıya təqdim etmək;

8.8. Qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş digər hüquq və vəzifələr.

9. SİĞORTA MÜQAVİLƏSİNƏ XİTAM VERİLMƏSİ

9.1. Müqavilənin qüvvədə olduğu müddət bitdikdə;

9.2. Sığorta etdirən sığorta haqqını müəyyən edilmiş müddətdə ödəmədikdə;

9.3. Hüquqi şəxs ləğv edildikdə;

9.4. Məhkəmə sığorta müqaviləsinin etibarsız olduğu barədə qərar verdikdə;

9.5. Sığorta obyektinin mövcudluğu bitdikdə;

9.6. Qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş qaydada sığortaçı ləğv edildikdə;

9.7. Müqavilə üzrə sığorta ödənişi tam verildikdə;

9.8. Qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş digər hallarda.

10. SIĞORTA MÜQAVİLƏSİNİN ETİBARSIZ SAYILMASI

- 10.1. Sığorta obyektı müsadirə edildikdə;
- 10.2. Müqavilə bağlandığı anda sığorta obyektı mövcud olmadıqda;
- 10.3. Sığorta müqaviləsi ilə əmlak onun həqiqi dəyərindən artıq məbləğdə sığortalandıqda;
- 10.4. Qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş digər hallarda.

11. İKİLİ (ÇOXQAT) SIĞORTA

11.1. Sığorta məbləği sığorta müqaviləsi bağlandığı andakı həqiqi dəyərindən - sığorta dəyərindən çox olduğu halda (ikili və ya çoxqat sığorta halında), həmin müqavilə sığorta məbləğinin sığorta dəyərindən artıq olan hissəsində etibarsızdır.

11.2. Sığortalı tərəfindən qanunsuz gəlir əldə etmək məqsədilə bir və ya bir neçə sığorta müqaviləsi əsasında onun həqiqi dəyərindən artıq məbləğə sığorta etdirildikdə, bu məqsədlə bağlanmış hər bir sığorta müqaviləsi bağlandığı andan etibarsız sayılır. Bu halda sığortalının qanunsuz gəlir əldə etmək məqsədi məhkəmə qaydasında sübut edilməlidir.

12. QİSMƏN SIĞORTA

Kənd təsərrüfatı heyvanlarının sığortası üzrə müqavilədə müəyyən edilmiş sığorta məbləği sığorta dəyərindən az olduğu halda (qismən sığorta halında) sığortaçı zərərin əvəzini sığorta məbləğinin sığorta dəyərinə olan nisbətində ödəyir.

13. SIĞORTA MÜQAVİLƏSİNƏ VAXTINDAN ƏVVƏL XİTAM VERİLMƏSİ

- 13.1. Sığorta müqaviləsinə aşağıdakı hallarda vaxtından əvvəl xitam verilir:
 - 13.1.1. sığorta predmeti artıq mövcud olmadıqda;
 - 13.1.2. aşağıdakı hallar istisna olmaqla, sığortalı fiziki şəxs öldükdə və ya sığortalı hüquqi şəxs ləğv olunduqda:
 - 13.1.2.1 sığortalı sığorta müqaviləsi bağlayarkən sığortalanmış əmlakı qəbul edəcək hər hansı şəxsi təyin etmiş olduğu, habelə sığorta hadisəsi baş verənədək sığortaçının razılığı ilə onu dəyişdirmiş olduğu hallarda sığortalı fiziki şəxs vəfat edərsə, onun həmin müqavilə üzrə hüquq və vəzifələri mülki qanunvericiliklə müəyyən olunmuş vərəsəlik qaydasında sığortalanmış əmlakı qəbul edən şəxsə keçir;
 - 13.1.2.2 qanunvericilikdə və ya müqavilədə başqa şərtlər müəyyən edilməmişdirsə, sığortalının hüquq və vəzifələri sığorta predmeti olan miras əmlakın yeni mülkiyyətçisinə, sahibinə və ya istifadəçisinə həm onun özünün, həm də sığortaçının müqavilədə rəsmiləşdirilən razılığı ilə keçir;

13.1.2.3 sığortalı olan hüquqi şəxs sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu dövrdə yenidən təşkil edildikdə onun həmin müqavilə üzrə hüquq və vəzifələri qanunvericiliyə uyğun olaraq müvafiq hüquq varisinə keçir.

13.1.3. Sığorta müqaviləsi üzrə sığortalı olmayan sığorta olunan vəfat etdikdə sığortalının onun başqası ilə əvəz olunması təklifinə sığortaçı etiraz etdikdə;

13.1.4. sığorta müqaviləsində digər hal nəzərdə tutulmamışdırsa, sığortalanmış əmlak özgəninkiləşdirilərkən sığortaçı sığortalının hüquq və vəzifələrinin əmlakın yeni mülkiyyətçisinə, sahibinə və ya istifadəçisinə keçməsinə etiraz etdikdə; əmlak özgəninkiləşdirilərkən sığortaçı sığortalının hüquq və vəzifələrinin əmlakın yeni mülkiyyətçisinə, sahibinə və ya istifadəçisinə keçməsinə etiraz etmədikdə əlavə sığorta haqqı ödənilmədən sığorta müqaviləsi üzrə sığortalı dəyişdirilə bilər;

13.1.5. sığorta hadisəsinin baş verməsi ehtimalı olmadıqda və sığorta riskinin mövcudluğu, səbəbi sığorta hadisəsi olmayan hallara görə başa çatdıqda;

13.1.6. sığortaçı sığortalı qarşısında öz öhdəliklərini yerinə yetirdikdə;

13.1.7. sığortalı sığorta haqqını qanunvericilikdə və sığorta müqaviləsində müəyyən edilən qaydada ödəmədikdə;

13.1.8. sığorta marağı artıq mövcud olmadıqda.

14. SIĞORTA MÜQAVİLƏSİNƏ VAXTINDAN ƏVVƏL XİTAM VERMƏ İLƏ BAĞLI XƏBƏRDAR ETMƏ

14.1. Bu Qaydaların 13-cü maddəsində göstərilən hallarda sığorta müqaviləsinə xitam verilməsi üçün əsas olan şərait yarandıqda müqaviləyə xitam verilməsində maraqlı olan tərəf dərhal digər tərəfi bu barədə xəbərdar etməlidir.

14.2. Sığorta qanunvericiliyində və ya sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulmuş hallarda, həmçinin tərəflərin başqa cür razılaşmasına əsasən sığorta müqaviləsinə sığortalının və ya sığortaçının tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verilərkən bu barədə bir tərəf digərinə ən azı 30 gün əvvəl (sığorta müqaviləsi beş ildən çox müddətə bağlanmış olduqda 60 gün, 3 aydan az müddətə bağlanmış olduqda isə 5 iş günü əvvəl) tələbini əsaslandırıdığı yazılı bildiriş göndərməlidir.

15. SIĞORTA MÜQAVİLƏSİNƏ VAXTINDAN ƏVVƏL XİTAM VERMƏNİN NƏTİCƏLƏRİ

15.1. Sığorta müqaviləsinə sığortalının tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verildikdə sığorta qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla sığortaçı həmin müqavilə üzrə işlərin aparılması xərclərini çıxmaqla müqavilənin qurtarmamış müddəti üçün sığorta haqlarını ona qaytarır; əgər bu tələb sığortaçının sığorta müqaviləsi üzrə vəzifələrini yerinə yetirməməsi ilə bağlıdırsa, sığortaçı sığorta haqlarını bütünlüklə sığortalıya qaytarır.

15.2.Sığorta müqaviləsinə sığortaçının tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verildikdə o, sığorta haqlarını bütünlüklə sığortalıya qaytarır; əgər bu tələb sığortalının sığorta müqaviləsi üzrə vəzifələrini yerinə yetirməməsi ilə bağlıdırsa, sığortaçı həmin müqavilə üzrə işlərin aparılması xərcləri çıxılmaqla müqavilənin qurtarmamış müddəti üçün sığorta haqlarını qaytarır.

15.3.Sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildiyi halda, əgər xitam verilmə anınadək sığortaçı tərəfindən sığortalıya ödənilmiş sığorta haqqına bərabər və ya ondan çox miqdarda sığorta ödənişi verilmişdirsə, sığorta haqqı sığortalıya qaytarılır.

15.4.Sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildiyi halda, əgər xitam verilmə anınadək sığortaçı tərəfindən sığortalıya ödənilmiş sığorta haqqından az miqdarda sığorta ödənişi verilmişdirsə, həmin sığorta haqqı məbləği ilə sığorta ödənişi məbləği arasındakı fərq miqdarında sığorta haqqının sığortalıya qaytarılması müvafiq olaraq bu Qaydaların 15.1-ci və 15.2-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş qaydada həyata keçirilir.

16.SIĞORTA ÖDƏNİŞİ VƏ ONUN HƏYATA KEÇİRİLMƏSİ ÜÇÜN TƏLƏB OLUNAN SƏNƏDLƏR

16.1. Sığortalanmış heyvanların tələf olması, məcburiyyət qarşısında kəsilməsi, yaxud məhv olması hallarında sığortalı, o olmadıqda isə onun həddi – buluğa çatmış ailə üzvü bu barədə 3 gün müddətində rayon (şəhər) filialına ərizə verməlidir.

Əgər heyvanın tələf olması haqqında sığortalı tərəfindən ərizənin verilməsi üçün müddətin qurtarması istirahət (bayram) gününə düşərsə, ərizə vermək üçün müddətin axırncı günü istirahət (bayram) günündən sonrakı birinci iş günü sayılır.

16.2. Sığortalanmış heyvanların tələf olması, məcburiyyət qarşısında kəsilməsi, yaxud məhv edilməsi haqqında ərizə alındıqdan sonra sığortaçı tərəfindən sığorta etdirənin, yaxud onun həddi – buluğa çatmış ailə üzvünün, iki nəfər şahidin, habelə kənd yerlərində rayon İcra Hakimiyyətinin kənd üzrə nümayəndəsinin iştirakı ilə 3 gün müddətində müəyyən edilmiş forma üzrə akt (2 №-li əlavə) tərtib edilir.

Akt tələf olmuş heyvana baxılmaqla tərtib edilir. Bununla belə heyvanın hansı şəraitdə tələf olduğu müəyyən edilir, əgər heyvanın tələf olması, kəsilməsi, yaxud məhv edilməsi, hər hansı bir şəxsin və ya təşkilatın təqsiri üzündən baş vermişsə, akta həmin təqsirkar şəxsin фамилиясы, adı və atasının adı, onun yaşayış yeri, təşkilatın adı və onun yerləşdiyi yeri, ünvanı, həmçinin bu təqsirin nədən ibarət olması göstərilməlidir.

Akt onun tərtib edilməsində iştirak etmiş şəxslər tərəfindən imzalar və rayon (şəhər) filialının möhürü ilə təsdiq edilir. Əgər aktda düzəliş edilmişsə, həmin düzəliş aktı tərtib etmiş şəxslər tərəfindən imzalanır və möhürlə təsdiq edilir.

16.3. Sığortalının təsərrüfatında eyni vaxtda bir növdən olan bir neçə baş heyvan tələf olduğu halda, bir akt tərtib edilir. Belə hallarda tələf olmuş heyvanların miqdarı aktda sözlə yazılır.

16.4. Sığorta edilmiş heyvan sığorta etdirənin təsərrüfatı yerləşən rayonun (şəhər) ərazisindən kənarında tələf olduğu hallarda, akt ərazisində heyvanın tələf olduğu rayon (şəhər) filialı tərəfindən tərtib olunur və ona aid olan bütün sənədlərlə birlikdə təxirə salınmadan aidiyyatı üzrə sığorta etdirənin yaşadığı ərazinin tabe olduğu rayonun (şəhərin) filialına göndərilir.

Aktın sığorta etdirənə verilməsi qəti qadağan olunur.

16.5. Rayon (şəhər) filialı tərəfindən tərtib edilmiş və ya başqa rayondan (şəhərdən) daxil olmuş aktlar onların alındığı, yaxud daxil olduğu gün müəyyən edilmiş forma jurnalda (3№-li əlavə) qeyd edilməlidir.

Akt qeydə alındıqdan sonra filialın direktoru onun tərtib olunmasının düzgünlüyünü, bütün suallara müvafiq cavablar verilib – verilmədiyini və lazım olan bütün sənədlərin akta əlavə edilib – edilmədiyini yoxlamalıdır.

Əgər aktda göstərilmiş məlumatlar şübhə doğurarsa, onda filialın direktoru mütləq aktın düzgün və əsaslı tərtib edilməsini şəxsən yoxlamalıdır.

16.6. Filialın direktoru sığorta edilmiş heyvanların tələf olması haqqında aktların tərtib edilməsinin qaydası və müddəti barədə filialın nümayəndələrini mütəmadi olaraq təlimatlandırmalı, onların işləri üzərində nəzarət etməlidir.

16.7. Sığorta olunmuş heyvanlar tələf olduqda, yaxud məhv edildikdə sığorta ödənişi müqavilə üzrə müəyyən edilmiş sığorta məbləği miqdarında verilir.

16.8. Maksimal sığorta məbləğinə sığortalanmış heyvanlar məcburiyyət qarşısında kəsildikdə sığorta ödənişi, müqavilə üzrə müəyyən edilmiş sığorta məbləğindən yemək üçün yararlı olan ətin dəyəri çıxılmaqla verilir.

MİSAL:

İnək 600 manata sığortalanmışdır. Bədbəxt hadisə ilə əlaqədar olaraq baytar mütəxəssisinin göstərişinə əsasən, inək məcburiyyət qarşısında kəsilmişdir. 30 kq ət yemək üçün yararlı sayılmış və sığorta etdirən ətin 1 kq-ı bazarda 6 manata satmışdır. Belə halda 420 manat məbləğində (30 kq x 6 manat = 180 manat, 600 manat – 180 manat = 420 manat) sığorta ödənişi verilməlidir.

Əgər heyvanlar maksimal sığorta məbləğindən aşağı məbləğə sığortalanmışsa, belə halda sığorta ödənişi, heyvanın müqavilə üzrə sığortalandığı məbləğin həmin heyvan üçün müəyyən edilmiş maksimal sığorta məbləğindən asılı olaraq təşkil etdiyi faiz nisbətində istifadə üçün yararlı olan ətin dəyəri çıxılmaqla verilir.

MİSAL:

Camış maksimal sığorta məbləği 700 manat olmaqla, müqavilə üzrə 500 manata sığortalanmışdır. Müqavilə üzrə müəyyən edilmiş sığorta məbləği həmin heyvanın maksimal sığorta məbləğinin 71,4 %-i təşkil edir.

Məcburiyyət qarşısında kəsildikdən sonra camışın ətindən 20 kq yemək üçün yararlı sayılmış və sığorta etdirən ətin 1kq-ı bazarda 6 manata satmışdır. Belə halda 414 manat 32 qəpik məbləğində (20 kq x 6 manat = 120 manat)

$$\frac{500 \times 100}{700} = 71,4 \% \quad \frac{120 \times 71,4}{100} = 85\text{man.}68 \text{ qəp.}$$

500 manat – 85,68 manat = 414 manat 32 qəpik) sığorta ödənişi verilməlidir.

Ətin dəyəri – ətin satıldığı dövlət, yaxud kooperativ təşkilatının verdiyi sənəd əsasında müəyyən edilir. Sığortalı tərəfindən belə bir sənəd təqdim edildikdə ətin dəyəri birinci dərəcəli ətin bazar satış qiyməti ilə hesablanır.

Əgər məcburiyyət qarşısında kəsilmiş heyvanın əti yemək üçün tamamilə yararsız hesab edilmişsə, onda sığorta ödənişi tələf olmuş heyvan üçün sığorta ödənişinin müəyyən edildiyi qaydada hesablanır.

Ətin yemək üçün yararsız olması, kəsilmiş heyvanlara baytarlıq baxışı, ət və ət məhsulları baytar – sanitar ekspertizası qaydalarına müvafiq olaraq baytar mütəxəssisləri tərəfindən müəyyən edilir.

16.9. Baytar mütəxəssislərinin sərəncamı üzrə xəstə kəsilmək üçün ət emalı müəssisəsinə, yaxud satınalma təşkilatına verilən hallarda, sığorta ödənişi həmin heyvan üçün müvafiq təşkilatdan sığorta etdirən tərəfindən alınmış məbləğin, heyvanın sığorta olunduğu məbləğin onun maksimal sığorta məbləğindən asılı olaraq təşkil etdiyi faiz nisbətində çıxmaqla verilir.

16.10. Əgər heyvanın tələf olduğu günə sığorta etdirənin təsərrüfatında eyni növ və yaşda olan heyvanlar sığorta edilmiş heyvanların sayından çox olarsa və tələf olmuş heyvanın sığortalandığını müəyyən etmək mümkün olmazsa, müqavilə üzrə müəyyən edilmiş sığorta məbləği, tələfat gününə sığorta etdirənin təsərrüfatında faktiki bu növ və yaşda olan heyvanların sayına bölünür.

Belə halda sığorta ödənişi həmin heyvanın payına düşən məbləğdə verilir. Qalan heyvanlar müvafiq olaraq azaldılmış sığorta məbləğində müqavilənin müddəti qurtarana kimi sığorta olunmuş sayılırlar.

16.11. Əgər heyvanlar sığorta oluna biləcək maksimal sığorta məbləğindən yuxarı sığorta məbləğinə sığortalanmışsa, sığorta ödənişi həmin növ və yaşda olan heyvanların könüllü sığortası üçün müəyyən olunmuş maksimal məbləğdən asılı olaraq verilir, artıq alınmış sığorta haqqı isə sığortalıya qaytarılır.

16.12. Sığortalanmış heyvanlar tələf olduğu məcburiyyət qarşısında kəsildiyi və ya məhv edildiyi hallarda sığorta ödənişi sığortalanmış heyvanların tələf olması haqqında tərtib edilmiş akta və baytar mütəxəssislərinin heyvanlarının xəstələnməsi və tələf olması (məcburiyyət qarşısında kəsilməsi, məhv edilməsi) səbəbləri barədə tələf olmuş (məcburiyyət qarşısında kəsilmiş, məhv edilmiş) heyvanlara şəxsən baxılması və ambulator (stasionar) müalicəsi məlumatlarına, zəruri hallarda isə baytarlıq laboratoriyası tədqiqatı üzrə rəylərinə əsasən verilir.

16.13. Tələf olmuş heyvanın yarma protokolunda baytar mütəxəssisi tərəfindən heyvanın xəstələnməsinin və tələf olmasının səbəbləri göstərilmişsə, həmçinin heyvanın məhv edilməsi barədə müvafiq komissiyanın aktı varsa, heyvanın tələf olmasının səbəbləri barədə sığorta aktında baytar mütəxəssisinin rəyi tələb olunmur.

16.14. Heyvanın yanğın, partlayış, ildırım vurma, elektrik cərəyanının təsiri, zəlzələ, daşqın, fırtına, qasırğa, boran, dolu, donma, ucqun, vəhşi heyvanların hücumu, bağda bocalma, suda boğulma, dərəyə və nəqliyyat vasitəsinin altına düşmə nəticəsində tələf olması faktı yəqin edildikdə, habelə oğurluq hallarında sığorta ödənişi baytar mütəxəssisinin rəyi olmadan heyvanın tələf olması haqqında tərtib edilmiş akta əsasən verilir.

16.15. Sığortalanmış heyvanın tələf olması (məcburiyyət qarşısında kəsilməsi) səbəbləri haqqında baytar mütəxəssisinin rəyinin düzgün olması şübhə doğurduğu halda filial sığorta aktlarını belə rəylərlə birlikdə yoxlanmaq üçün rayonun (şəhərin) baş baytar həkiminə göndərməlidir.

16.16. Sığorta aktlarının tərtib və təqdim edilməsi üçün müəyyən edilmiş müddətlərin pozulması hallarında filialın direktoru nöqsanlara yol vermiş filialın nümayəndəsi barədə tədbirlər görməli, heyvanın tələf olması (məcburiyyət qarşısında kəsilməsi) səbəbləri haqqında baytar mütəxəssisləri tərəfindən düzgün olmayan rəylər verilməsi aşkar edildiyi hallarda rayon (şəhər) İcra Hakmiyyətinin rəhbərlərinə məlumat verməlidir.

16.17. Sığorta ödənişi müqavilə bağlamış sığortaçı tərəfindən verilir. Sığorta ödənişinin verilməsi rədd edildiyi hallarda sığorta etdirənə məlumat göndərilir. Heyvanların sığortası üzrə verilən sığorta ödənişi məbləğindən tutulur:

- yeni müqavilə bağlamaq üçün sığortalıya verilmiş bir aylıq gözəşt müddətində (müqavilə bağlanmamışsa) tələf olmuş heyvan üçün sığorta haqqı;

- müqavilə üzrə hesablanmış, lakin dörd ay müddətində tələf olmuş heyvan üçün sığorta ödənişi verildiyi halda ödənilməmiş (50 %) sığorta haqqı.

16.18. Sığorta ödənişinin verilməsi və ya rədd edilməsinin nəticələri barədə uçot jurnalında müvafiq qeydlər aparılır.

16.19. Sığortaçı sığorta olunmuş heyvanın tələf olması barədə daxil olmuş akt üzrə sığorta ödənişinin verilməsi və ya qədd edilməsi barədə 7 gün ərzində qərar qəbul etməlidir.

16.20. Sığortaçı qərar qəbul etdiyi gündən sonra 3 gün müddətində sığorta ödənişi verir.

17. SIĞORTA ÖDƏNİŞİNDƏN İMTİNANIN ƏSASLARI

17.1. Sığorta hadisəsi müqavilə üzrə sığorta haqqı ödənildikdən əvvəl baş verdikdə ;

17.2. Sığorta hadisəsi sığortalının məqsədli və qərəzli hərəkətləri nəticəsində baş verdikdə ;

17.3. Sığorta hadisəsi sığortalının hüquq-mühafizə, məhkəmə orqanlarının qərarı ilə sübut olunmuş cinayət əməlləri və hərəkətləri nəticəsində baş verdikdə ;

17.4. Sığorta hadisəsi hərbi əməliyyatlar və ya hərbi xarakterli tədbirlər nəticəsində baş verdikdə ;

17.5. Sığortaçı tərəfindən sığorta hadisəsinin baş verməsi səbəblərini araşdırılmasına sığortalı və ya faydalanan şəxs tərəfindən maneçilik törədildikdə ;

17.6. Sığortaçı sığortalının hərəkəti (hərəkətsizliyi) nəticəsində sığorta hadisəsi nəticəsində dəymiş zərəri müəyyənləşdirmək imkanından tam və ya qismən məhrum olduqda ;

17.7. Baş vermiş hadisəsi qanunvericiyə və ya sığorta müqaviləsinə görə sığorta hadisəsi hesab edilmədikdə ;

17.8. Sığortalı və ya faydalanan şəxs sığorta hadisəsi zamanı və ondan sonrakı müddətdə sığortalanmış heyvanı n tələf olması nı n qarşı sı nı almaq üçün tədbir görmədikdə ;

17.9.Sığorta ödənişinin verilməsindən imtina edilməsi barəsində sığortaçının qərarı sığortalıya yazılı şəkildə verilir və burada imtinanın səbəbləri əsaslandırılır.

17.10.Heyvanın tələf olması, yaxud kəsilməsi (heyvanın bədbəxt hadisəyə uğraması və onun mütləq tələf olacağı labüd olduğu hallarda, məcburiyyət qarşısında kəsilməsi müəyyən edilməklə) sığortalının və ya onun həddi – buluğa çatmış ailə üzvünün qabaqcadan düşünülmüş hərəkəti nəticəsində baş vermişsə;

17.11. heyvan yoluxucu xəstəliklərlə mübarizə ilə əlaqədar olaraq profilaktik tədbirlərin keçirilməsi üzrə baytar mütəxəssisinin göstərişini, yaxud xəstə heyvanın kəsilməsi haqqında sərəncamını sığortalı və ya onun həddi – buluğa çatmış ailə üzvü tərəfindən qəsdən yerinə yetirilməməsi nəticəsində tələf olmuşsa;

17.12.Sığortalı bilərəkdən xəstə heyvan üçün sığorta müqaviləsi bağlamışsa və həmin heyvan sığorta müqaviləsi bağlandığı vaxt tutulduğu xəstəliklərdən tələf olmuşsa.

Bilərəkdən edilən hərəkət, baytar xidməti mütəxəssisinin göstərişinin qəsdən yerinə yetirilməsi, sığortalanmış heyvanın tələf olmasına dair tərtib edilmiş aktın məlumatlarına, baytar xidməti mütəxəssislərinin, polis, yanğın nəzarət, istintaq və sair orqanların rəylərinə əsasən müəyyən edilir.

17.13. Sığorta müqaviləsində (şəhadətnaməsində) sığortalıya və ya faydalanan şəxsə sığorta ödənişinin verilməsindən imtina üçün bu Qaydalara və sığorta qanunvericiliyinə zidd olmayan başqa əsaslar da göstərə bilər;

18.MÜBAHİSƏLƏRİN HƏLLİ

18.1.Bu sığorta qaydaları əsasında bağlanan sığorta müqavilələrindən irəli gələn bütün mübahisəli məsələlər və fikir ayrılıqları tərəflər arasında qarşılıqlı anlaşma və razılaşma yolu ilə həll edilir.

18.2.Tərəflər mübahisəli məsələlər barəsində razılığa gələ bilmədikdə, həmin mübahisələr Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq məhkəmə yolu ilə həll edilir.